

SYTUACJA NA MIĘDZYNARODOWYM RYNKU ROLNICZYM

Informacja opracowana na podstawie „Monthly Bulletin of Agricultural Economics Statistics”, Nr 7, 1959

OBRÓT MIĘDZYNARODOWY I RUCH CEN

Międzynarodowy obrót surowcami rolniczymi w roku gospodarczym 1958/59 nie zwiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim i był nieco niższy od rekordowego pod tym względem roku 1956/57. Wywóz artykułów ze Stanów Zjednoczonych był w roku 1958/59 nieco niższy ze względu na mniejszy eksport bawełny, artykułów mleczarskich, owoców i tytoniu. Więcej natomiast wywoziły Stany zbóż i nasion oleistych, po większej części do Europy i Japonii. Deszcze w okresie żniw 1958 r. spowodowały zmniejszenie zbiorów i gorszą jakość ziarna w Europie Zachodniej. Natomiast zbiory owoców, produkcja artykułów hodowlanych i cukru były wyższe niż w roku ubiegłym. Obfite zbiory owoców w Europie Zachodniej wpłynęły na zmniejszenie zakupów zamorskich przez kraje tego obszaru.

Wobec niżkowej tendencji cen na bawełnę, wiele krajów europejskich i azjatyckich wstrzymywało się z zakupami tego surowca. Zmniejszenie obrotów światowych bawełną wynika właściwie głównie ze zmniejszonego eksportu ze Stanów Zjednoczonych, które wywoziły mniej niż połowę w porównaniu do roku ubiegłego. Korzystając z tego niektóre inne kraje powiększyły swój wywóz bawełny o około 15%. Znacznie spadł import masła do Niemiec Zachodnich i do Szwajcarii. Obniżenie obrotów światowych tłuszczami roślinnymi spowodowało zmniejszenie produkcji mydła i margaryny w krajach Zachodniej Europy.

Mniejsze zbiory pszenicy w Europie Zachodniej i w Azji wywołały zwiększenie obrotów tym zbożem na rynku światowym. Zapotrzebowanie krajów europejskich na zboże pastewne było nieco mniejsze wobec przeznaczenia na cele pastewne ziarna pszenicy, gorszego wskutek złej pogody podczas zbiorów. Dotyczy to zwłaszcza Francji. Obroty światowe mięsem były duże z uwagi na zwiększenie zapotrzebowania Stanów Zjednoczonych. Wobec tego, że produkcja wołowiny na świecie nie była większa, to zapotrzebowanie Stanów wpłynęło na zmniejszenie dostaw tego mięsa do Wielkiej Brytanii.

Około 32% wywozu ze Stanów Zjednoczonych jest dokonywane na zasadzie specjalnych ustaw upoważniających rząd do wywozu nadwyżek artykułów rolniczych na specjalnych, ulgowych warunkach. Może to być wywóz bezpłatny o charakterze pomocy głodującym, może on po-

legać na przekazaniu (również bezpłatnie) artykułów żywnościowych organizacjom charytatywnym i może wreszcie polegać na sprzedaży tych artykułów na ulgowych warunkach, tj. na kredyt w walucie odbiorcy. Trzeba podkreślić, że dostawy produktów rolniczych przez Stany Zjednoczone oparte na dwóch pierwszych wymienionych klauzulach znacznie się w roku ubiegłym zmniejszyły, natomiast sprzedaż kredytowa w walucie odbiorcy — znacznie wzrosła. Między innymi na takich warunkach Indie otrzymały 3 mln ton pszenicy.

Pomimo to, że rząd Stanów Zjednoczonych otrzymał od ciał ustawodawczych upoważnienie do sprzedaży w ciągu czterech i pół lat na ulgowych warunkach artykułów o ogólnej wartości 7,584 mln dolarów, akcja ta nie będzie w stanie zredukować nadmiernych zapasów artykułów rolniczych w tym kraju do ram normalnych rezerw żywnościowych. Wartość nadwyżek istniejących zapasów ponad zapotrzebowanie kraju i eksport normalny, tj. oparty na zwykłych zasadach handlowych jest w Stanach oceniana na 10 do 13 mlrd. dolarów.

Jednocześnie inni eksporterzy też w różny sposób starają się lokować swe nadwyżki rynkowe na rynkach światowych. Kanada ofiarowała specjalne kredyty i ulgowe ceny na pszenicę wywożoną do krajów należących do paktu zawartego w Colombo. Brazylia i Argentyna zniżają kurs swoich dewiz i reorganizują system podatków pobieranych przy eksporcie artykułów rolniczych. Sudan i Zjednoczona Republika Arabska obniżyły ceny i zmniejszyły opłaty wywozowe na bawełnę. Kanada zwiększyła wywóz chudego mleka w proszku sprzedając wielkie ilości tego artykułu międzynarodowym organizacjom charytatywnym po znacznie zniżonych cenach.

Po niżkowym ruchu cen artykułów rolniczych na rynkach międzynarodowych w ciągu 1957 r. w połowie roku 1958 nastąpiła pewna stabilizacja tych cen, a wahania są bądź lokalne bądź przejściowe, w niewielkich stosunkowo granicach. Między artykułami, których ceny były niższe niż w 1957 r. należy wymienić masło, cukier, tłuszcze zwierzęce i roślinne oraz niektóre zboża. Wyższe natomiast ceny w 1958 roku wykazują wołowina, ryż, kakao. Spadek większości cen artykułów rolniczych trwał przez cały rok 1958. Na początku roku 1959 ceny zbóż i juty były na przeciętnym poziomie z roku 1958, a ceny masła, sera, cukru i wołowiny były wyższe niż w roku 1958. Najbardziej stałą tendencję zwykłą wykazuje w ciągu ostatniego roku wołowina. W roku 1959 nastąpiła dawno oczekiwana wyżka cen wełny. Zaznaczyć należy w końcu powstanie różnicy cen między kukurydzą i jęczmieniem, które były bardzo zbliżone do siebie. Teraz jęczmień zwykły, kukurydza natomiast tej wyżki cen nie wykazała.

OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARCZA

W Stanach Zjednoczonych pomimo dość szybkiej poprawy sytuacji gospodarczej i stale wzrastającej produkcji — bezrobocie było znaczne. W Kanadzie mimo, że osłabienie koniunktury było tu nie tak ostre jak w Stanach ożywienie gospodarcze odbywa się w wolniejszym tempie. Jednocześnie wzrastał dochód na głowę i był przyczyną, że popyt na artykuły rolnicze utrzymywał się na stosunkowo wysokim poziomie.

Pogarszanie się koniunktury w krajach Europy Zachodniej dotknęło głównie przemysł produkujący podstawowe surowce i artykuły przemysłowe, podczas gdy np. przemysł samochodowy i budowlany nie uległ recesji. Bezrobocie wzrastało, lecz wszędzie z wyjątkiem Finlandii nie osiągnęło wielkich rozmiarów. Ceny i płace były stosunkowo stałe, a siła nabywcza konsumentów niewiele się zmniejszyła, stąd zapotrzebowanie na artykuły spożywcze nie uległo niższe. Było ono jednak w większym stopniu pokrywane przez produkcję krajową wobec zmniejszenia przywozu. Poprawa koniunktury w krajach uprzemysłowionych nie wywołała wzrostu importu surowców i artykułów żywnościowych, wskutek czego sytuacja wielu krajów, których gospodarka jest oparta na wywozie produktów rolniczych, znacznie się pogorszyła. Wpływy dewizowe krajów rolniczych z eksportu były na ogół niższe niż w roku 1957, co zmusiło te kraje do wprowadzenia ograniczeń przywozu. Dotyczy to między innymi Indii i Pakistanu, Indonezji i Filipin. Zmniejszenie o blisko jedną trzecią wartości wywozu wełny z Australii spowodowało znaczny deficyt w bilansie płatniczym tego kraju. Wzrost zapotrzebowania na mięso i inne artykuły zwierzęce oraz poprawa cen na wełnę znacznie polepszyły na wiosnę roku 1959 sytuację gospodarczą Australii i Nowej Zelandii. Choć nie można na razie zauważyć wzrostu zapotrzebowania konsumentów na większą skalę, to jednak rządy wielu krajów w obawie przed inflacją niechętnie się ustosunkowują do możliwości pojawienia się tego zjawiska. Powodem braku wzrostu popytu i importu surowców były w latach ostatnich nie tyle trudności płatnicze, ile raczej polityka importowa krajów uprzemysłowionych. Natomiast dla krajów słabo rozwiniętych gospodarczo jak Azja i Ameryka Łacińska, brak dewiz w połączeniu ze zniżką cen na surowce były głównymi przyczynami zmniejszenia popytu.

Zapasy i nadwyżki eksportowe będą w roku bieżącym raczej większe, co pozwala przewidywać ostrzejszą walkę konkurencyjną o rynki światowe. Rosnące z roku na rok zapasy wydają się być najważniejszym czynnikiem sytuacji na rynku światowym na najbliższą przyszłość. Rekordowy poziom światowej produkcji osiągnęły pszenica, bawełna, kukurydza, ryż i owoce — tylko tłuszcze roślinne i zwierzęce, niektóre gatunki drewna i mięsa nie osiągnęły rozmiarów produkcji roku ubiegłego. Na rynku światowym można w roku 1959 w związku z tym oczekiwać wyższych cen na te tłuszcze. Ceny mięsa zapewne utrzymają się na obecnym poziomie wskutek tendencji do zmniejszenia się wywozu mięsa z Argentyny.

Zapasy bawełny w krajach importujących będą mniejsze, gdyż kraje te w oczekiwaniu na zniżki cen zmniejszyły zakupy w roku poprzednim. Można więc przewidywać pewne zwiększenie obrotów bawełny w roku 1959/60. Zapasy pszenicy w lipcu 1959 r. były około 20% większe niż w roku poprzednim wskutek znacznej wyżki zbiorów 1958/59. Wpływie to przede wszystkim na powiększenie rezerw w Stanach Zjednoczonych wobec tego, że zbiory pszenicy były w tym kraju w ostatnim roku o 54% większe w roku poprzednim.

W Kanadzie zapasy się zapewne nieco zmniejszą, a w Australii nieco zwiększą, jako wynik uzyskanych zbiorów. Związek Radziecki i Chiny byłyby w stanie wystąpić na rynku światowym z ofertami na zboże

Tabela 1
Zapasy zbóż i bawełny w porównaniu ze światową produkcją i wywozem w tys. ton

Wyszczególnienie	Lata			
	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60 szacunek
Pszonica — zapasy	47 800	47 700	42 700	51 600
produkcja	123 600	125 900	138 200	.
wywóz (w tym ziarno i mąka)	32 570	29 250	.	.
Kukurydza — zapasy	29 600	36 100	37 300	45 700
produkcja	136 100	138 200	148 000	.
wywóz	6 550	8 250	.	.
Jęczmień — zapasy	4 900	5 900	6 300	6 700
produkcja	52 500	49 800	50 900	.
wywóz	7 370	6 650	.	.
Owies — zapasy	6 800	7 000	7 100	7 200
produkcja	43 900	40 800	42 600	.
wywóz	1 400	1 740	.	.
Zboża pastewne — razem				
zapasy	43 400	51 000	58 500	72 300
produkcja	272 800	278 800	293 500	.
wywóz	16 480	18 140	.	.
Bawełna — zapasy	3 729	3 122	2 688	2 883
produkcja	6 265	6 026	6 330	.
wywóz	3 100	2 732	2 276	.

chlebowe ponieważ w obydwóch tych krajach sygnalizowane są wysokie zbiory, z których tylko część będzie przeznaczona na tworzenie rezerw krajowych. Na razie jednak można zanotować tylko niezbyt wielkie ilości pszenicy wywiezione ze Związku Radzieckiego do Europy Zachodniej i do Japonii, a duże ładunki ryżu sprzedane w końcu roku 1958 przez Chiny.

Pomimo dużego wywozu i zwiększonego zużycia w kraju, zapasy zbóż pastewnych w Stanach Zjednoczonych wzrosną zapewne o 17% dochodząc w roku gospodarczym 1959/60 do 68 mln ton. To powiększenie zapasów dotyczy głównie kukurydzy i sorgo. Wzrost obrotów światowych zbożami pastewnymi nie nadąża jednak za wzrostem ich zbiorów, co spowoduje prawdopodobnie zwiększenie zapasów nie tylko w Stanach Zjednoczonych ale i na całym świecie.

Trudności jakie istniały na początku roku 1958 ze sprzedażą masła na rynku światowym zostały w dużej mierze złagodzone przez dostosowanie cen do możliwości płatniczych konsumentów i przez zorganizowanie specjalnych akcji w celu zwiększenia spożycia. Perspektywy sprzedaży innych artykułów mleczarskich wydają się dość ograniczone. Północna Ameryka posiada spore nadwyżki eksportowe mleka w proszku, sera i masła. Z drugiej jednak strony program zakupu przez państwo artykułów mleczarskich w Stanach jest mniejszy niż w jakimkolwiek innym roku w okresie ostatnich sześciu lat.

Należy przypomnieć, iż do końca wojny produkcja i spożycie sera w krajach Europy Zachodniej, Ameryki, Afryki Południowej, Oceanii i ZSRR zwiększyły się o 70%. W przeciwstawieniu do masła, sery nie mają produktu konkurencyjnego, który by zastępował spożycie sera. Największy wzrost spożycia serów nastąpił w Związku Radzieckim, gdzie konsumpcja jest obecnie pięciokrotnie większa niż przed wojną. Zawdzięczać to należy w dużym stopniu wielkim inwestycjom, które spowodowały, że ZSRR stał się większym producentem serów niż Nowa Zelandia i Dania i zajmował pod tym względem szóste miejsce na świecie. Poprzez dopłaty do cen i popieranie spożycia sera produkcja tego artykułu w Stanach znacznie się zwiększyła, rozwijając się dość równomiernie do spożycia. Natomiast środki stosowane w tym samym kierunku w Kanadzie nie wywołały takiego wzrostu produkcji i konsumpcji. Nowa Zelandia produkuje sery głównie na eksport, a Australia przeciwnie, głównie na konsumpcję krajową.

Produkcja serów w Europie wzrosła w stosunku do okresu przedwojennego o 50%, przy czym w większości krajów o wysokiej konsumpcji tego artykułu wzrost produkcji jest przeznaczony dla wzrastającego spożycia krajowego. Tylko w Danii i Holandii wyższa produkcja została przeznaczona na wywóz.

Sery stanowią około 30% masy artykułów mleczarskich znajdujących się w obrocie światowym. O ile masło nie doszło dotąd pod względem rozmiarów obrotów międzynarodowych do przedwojennego poziomu, to sery w roku ubiegłym nie tylko osiągnęły już obrót światowy z okresu przedwojennego, ale nawet przekroczyły go o dwie trzecie. W krajach o rozwiniętym przemyśle mleczarskim około 15% serów jest przeznaczonych na wywóz. W porównaniu do okresu przedwojennego znacznie wzrósł wywóz serów ze Stanów Zjednoczonych, z Danii i z Australii, a znacznie się zmniejszył wywóz z Włoch i z Kanady.

Ceny serów w 1958 roku spadły, ale w końcu tegoż roku i na początku roku 1959 miały już tendencję zwykłą. Dla ceny serów najbardziej decydującym rynkiem jest Wielka Brytania, która wraz z Niemcami Zachodnimi jest największym importerem serów.

WPLYW POLITYKI ROLNEJ

Ostatnio zaszły ważne wydarzenia w zakresie polityki rolnej prowadzonej przez różne państwa w stosunku do cen i obrotu artykułami rolnymi. Wskutek dewaluacji pieniądza poziom cen gwarantowanych we Francji i w Argentynie na zboża został podniesiony. Zwyżka tych cen obowiązująca od zniw 1959 roku wynosi we Francji około 6%. Jednocześnie została zaniechana polityka uzależniania poziomu cen gwarantowanych od poziomu cen artykułów nabywanych przez rolników. Argentyna podniosła znacznie ceny produktów rolniczych, przy czym np. ceny na bydło zostały podniesione od 30%. Na odwrót ceny na mleko zostały niższe w Wielkiej Brytanii, w Stanach Zjednoczonych i w Nowej Zelandii. W przeciwstawieniu do Francji, w Finlandii właśnie wprowadzono w życie schemat gospodarki opartej na uzależnieniu cen żyta, pszenicy, mleka, żywca wieprzowego i jaj od cen artykułów przemysłowych.

wych potrzebnych rolnikom. Indie rozszerzyły system upaństwowienia obrotu wewnętrznego na zboża chlebne dla zapobieżenia spekulacji i wahanom cen. Pakistan, Irak i Syria przeprowadzają u siebie reformy ustroju rolnego, polegające na ustaleniu maksimum posiadanego obszaru ziemi i parcelacji nadwyżek między bezrolnych i małorolnych.

Związek Radziecki wprowadza nowy siedmioletni plan rozwoju rolnictwa, w ramach którego do 1965 roku ma nastąpić wzrost produkcji rolnej o 70%. Przewidywane osiągnięcia w ZSRR pod koniec tego okresu wynoszące 180 mln ton zboża w porównaniu do 139 mln ton sprzątniętych w roku 1958, należy uważać za bardzo ostrożne.

W porównaniu do p.a.nów poprzednich tempo przyrostu produkcji niektórych artykułów rolniczych jest nieco mniejsze. Nie można przewidzieć jaka część tego wzrostu zbiorów zbóż będzie przeznaczona na konsumpcję ludzką, a jaka na paszę, ale intencją rządu radzieckiego jest, aby na paszę było przeznaczone w 1965 roku dwukrotnie więcej niż w roku 1957 r.

Wywóz zbóż w porównaniu z ogólną produkcją jest bardzo różny w poszczególnych krajach i wynosi: w Związku Radzieckim 5%, w Stanach Zjednoczonych 10%, w Kanadzie 40%, w Argentynie 37% i prawie 50% w Australii. Gdyby stosunek między produkcją, a wywozem utzymał się w poszczególnych krajach na niezmiennym poziomie do 1965 roku, to wywóz zbóż wzrósłby w 1965 roku do około 8—9 mln ton w porównaniu do 5 mln ton w 1957 i 7 mln ton w 1956 roku.

W Stanach Zjednoczonych trwają próby wynalezienia lepszych zasad zharmonizowania produkcji i spożycia aniżeli, te na których jest oparta dotychczasowa polityka rolna. „Ustawa Rolnicza” (Agricultural Act) z roku 1958 jest właśnie taką próbą dostosowania produkcji do spożycia przez wprowadzenie większej elastyczności do przepisów regulujących poziom cen. Między innymi postanowieniami ustawa ta upoważnia ministra rolnictwa USA do powiększenia „kontyngentów” powierzchni uprawy bawełny. Niezależnie od tego czy w przyszłości ustawa ta przyczyni się do tego by ceny produktów rolnych w Stanach Zjednoczonych były bardziej konkurencyjne na rynkach światowych, przepisy tej ustawy nie wpłyną zapewne w roku najbliższym na zmniejszenie produkcji rolnej w Stanach. Producentom kukurydzy na zasadzie tej ustawy zaproponowano bądź utrzymanie kontyngentów uprawy tej rośliny w wielkości obowiązującej przed wyjściem ustawy, z dopłatą w wysokości 75—90% parytetu, albo też zaniechanie ustalenia kontyngentów uprawy przy dopłacie opartej na poziomie 90% przeciętnych cen trzech poprzednich lat. Rolnicy wybrali tę drugą alternatywę. Dopłaty do cen owsa, jęczmienia i sorgo zostały również nieco obniżone. Dotychczasowe przewidywania wskazują na to, że powierzchnia uprawy kukurydzy będzie mniej więcej taka sama jak w roku ubiegłym. Szacunek zbiorów pszenicy przewiduje plony zbliżone do średniej z trzech ostatnich lat to znaczy zbiory mniejsze o 19% od rekordowych zbiorów roku 1958.

Presja na zmianę polityki dopłat do produkcji rolnej jest tym silniejsza, im wyższe stają się wydatki budżetowe na ten cel. W bieżącym roku budżetowym subwencje dla rolnictwa wyniosą zapewne około 6,8 mlrd dolarów to znaczy o 2,0 mlrd więcej niż w roku ubiegłym wskutek rekordowych zbiorów w roku 1958. W styczniu Prezydent USA ogłosił orędzie

do Kongresu w sprawie polityki rolnej wskazując na trzy główne braki w dotychczasowej gospodarce. Są to: zbyt wielkie i wciąż rosnące wydatki związane z utrzymaniem cen rolniczych na obecnym poziomie i zbyt wysokie ceny artykułów rolniczych. Ceny te dopingują rolników do stosowania wszelkich środków ulepszenia techniki rolnictwa wskutek czego produkcja dalej rośnie, a wysokie ceny wywołują dopływ kapitału inwestycyjnego. Nadwyżki też rosną i powstaje konieczność większych dopłat do produkcji. Prezydent zwrócił uwagę na „nierówność” polegającą na tym, że większość dopłat do cen idzie do kieszeni stosunkowo nielicznych właścicieli dużych gospodarstw rolnych. Orędzie Prezydenta wskazuje na to, iż dotychczas niedoceniało się konsekwencji wynikających z postępu technicznego w rolnictwie, postępu wywołanego przez uzyskiwanie przez rolników wysokich cen. Plan popierania rolnictwa, słuszny może w latach powojennej odbudowy rolnictwa, nie może być uznany za słuszny w okresie dobrobytu i rozwoju gospodarczego oraz rewolucyjnych zmian w technice produkcji rolniczej. Dalej orędzie wskazuje na konieczność stopniowego obniżania cen dla rolników. Zmiany te nie powinny być z roku na rok większe niż 90% a mniejsze niż 75% dopłat roku poprzedniego. Ustalenie konkretnego poziomu cen ma być pozostawione ministrowi rolnictwa.

WSPÓLNY RYNEK W EUROPIE

W dniu 1 stycznia 1959 zostało wprowadzone w życie pierwsze konkretne zarządzenie realizujące wspólnotę gospodarczą państw „wspólnego rynku”. Taryfy celne zostały obniżone we wszystkich państwach członkowskich o 10% w stosunku do ceł obowiązujących przed 1 stycznia 1957 roku. Ponadto dwustronne umowy towarowe zostały zastąpione wspólną dla 6 członków umową o wymianie towarowej, przy czym rozmiary obrotu między członkami powinny być co najmniej o 10% zwiększone. Ogólna wartość tych wspólnych kontyngentów została powiększona o 20%. Wobec ostrych sprzeciwów innych, zwłaszcza europejskich krajów, członkowie Wspólnego Rynku rozważają, jako ustępstwo możliwość rozciągnięcia przywileju obniżki o 10% poziomu ceł na towary importowane z krajów należących do OEEC (Zachodnio-europejskie porozumienie gospodarcze — kraje marszałowskie) i do członków GATT'u. (Ogólne porozumienie co do taryf i obrotów towarowych). Nawiasem dodać należy, że do tej ostatniej organizacji Polska ma być wkrótce przyjęta, a Czechosłowacja jest już jej członkiem. Klauzula największego uprzywilejowania dla członków OEEC i GATT odnosi się tylko do wysokości stawek celnych, ale nie do zwiększenia kontyngentów importowych. Dalsze wzajemne ulgi w obrotach między członkami Wspólnego Rynku mają być rozszerzone aż do unifikacji gospodarczej, która ma nastąpić w zakresie rolnictwa w okresie 10—15 lat, a w zakresie innych gałęzi produkcji w okresie 8—11 lat.

Zgodnie z traktatem rzymskim będącym podstawą porozumienia między członkami Wspólnego Rynku — do końca 1959 roku powinny być opracowane zasady wspólnej polityki rolnej dla wszystkich krajów członków, łącznie z powołaniem wspólnej organizacji rolników zamiast

organizacji rolniczych poszczególnych krajów. Wstępna konferencja w tych sprawach odbyła się w Stresa w lipcu 1958 roku, gdzie zostały naszkicowane pewne wytyczne dla tego zjednoczenia gospodarczego. W międzyczasie członkowie bloku Wspólnego Rynku są uprawnieni do ustanawiania cen minimalnych na produkty rolne. Gdy cena spada poniżej pewnego poziomu, import może być wstrzymany lub zredukowany. Powinny być wówczas zawarte między zainteresowanymi państwami długoterminowe kontrakty. Na zasadzie tej klauzuli została już zawarta, jako pewnego rodzaju wzór do naśladowania, umowa między Francją a NRF — w lutym br. — o dostawę w ciągu czterech lat licząc od 1 stycznia 1959 r. pszenicy i jęczmienia z Francji do Niemiec Zachodnich. W pierwszym roku trwania tej umowy dostawy mają wynieść 650 000 ton tych zbóż, a kontyngent ten ma być co roku wyższy. Ceny dostaw powinny odpowiadać przeciętnemu poziomowi cen w kraju importującym tzn. w tym wypadku cenom w Niemczech Zachodnich, ale dostawy w roku bieżącym mają być na razie realizowane po cenach rynku światowego. Później centrala handlu zbożem w Niemczech Zachodnich ma uiścić dopłatę do cen krajowych z sum pobranych jako opłaty celne przy imporcie zbóż.

opr. S. K.